

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 czerwca 2018 r., Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi:

1. zasądził od pozwanej V. O. na rzecz powódki (...) Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 4.026,73zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym od kwoty 3.884 zł od dnia 27 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 142,73 zł od dnia 12 października 2017 r. do dnia zapłaty;
2. nie obciążył pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana, zaskarżając go – jak wynika z treści wywiezionego środka odwoławczego – w części, tj. w zakresie pkt 1 – w części, w jakiej Sąd I instancji nie przychylił się do jej wniosku o rozłożenie zasądzonej należności na raty oraz w części, w jakiej Sąd Rejonowy zasądził od niej na rzecz powódki odsetki umowne w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym od dnia 22 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty.

Kwestionowanemu rozstrzygnięciu skarżąca zarzuciła, iż zasądzona należność nie została rozłożona na raty, tj. że Sąd I instancji naruszył art. 320 k.p.c.

W oparciu o tak sformułowany zarzut, apelująca domagała się zmiany zaskarżonego rozstrzygnięcia poprzez rozłożenie świadczenia, które zobowiązana jest uiścić na rzecz powódki, na raty w wysokości po 100-150 zł miesięcznie, co uzasadniała swoją trudną sytuacją finansową oraz problemami zdrowotnymi.

W odpowiedzi na apelację, powódka domagała się jej oddalenia jako bezzasadnej oraz zasądzenia na jej rzecz od pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił, iż pozwana prowadzi wspólne gospodarstwo z matką I. W.. Pozwana utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę, obciążonego zajęciem komorniczym – do jej dyspozycji pozostaje kwota 1.224 zł netto miesięcznie. Matka pozwanej pobiera świadczenie emerytalne w wysokości 1.810 zł miesięcznie. Pozwana wraz z matką zamieszkują w lokalu mieszkalnym, należącym do zasobów (...) Towarzystwa Budownictwa (...). Na wydatki, związane z utrzymaniem i eksploatacją owego lokalu, jak również na spłatę zadłużeń kredytowych, rachunków za media oraz zakup żywienia i leków (pozwana leczy się z powodu problemów z tarczycą), przeznaczają niemal cały uzyskiwany dochód. (oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym – k. 66-67v akt)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej okazała się bezzasadna.

Zgodnie z treścią art. 320 k.p.c., w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć zasądzone świadczenie na raty. Cytowany przepis należy do grupy norm, które jakkolwiek są ulokowane w ustawie procesowej, to mają także charakter materialnoprawny. Wydany na podstawie art. 320 k.p.c. wyrok rozkładający na raty świadczenie należne wierzycielowi, modyfikuje treść łączącego strony stosunku cywilnoprawnego. W wyniku tego wyroku zmienia się sposób i termin spełnienia świadczenia: obowiązek jednorazowego uiszczenia całego świadczenia zostaje zastąpiony obowiązkiem zapłaty poszczególnych rat w kolejno przypadających terminach. Wyrok sądu w części orzekającej o rozłożeniu zasądzonego świadczenia na raty ma więc charakter konstytutywny. Uwzględniając taki charakter art. 320 k.p.c. oraz wyroku sądu w części orzekającej o rozłożeniu zasądzonego świadczenia na raty, należy konsekwentnie przyjąć, że wyrok ten – przesuwając termin spełnienia świadczenia przez zastąpienie terminu dotychczasowego terminami zapłaty poszczególnych rat – jednocześnie uchyla stan opóźnienia dłużnika, który rozpoczął się w związku z niespełnieniem świadczenia w pierwotnym terminie. Innymi słowy, uchylenie – co najmniej od dnia wydania omawianego wyroku – stanu opóźnienia, który rozpoczął się w związku z niespełnieniem przez dłużnika świadczenia w pierwotnym terminie, jest konsekwencją przedstawionego wyżej charakteru tego wyroku w

świetle art. 320 k.p.c. (tak: Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZP 126/06, L.). Rozłożenie zasądzanego świadczenia na raty ma ten skutek, że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratałnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat, nie eliminuje natomiast konieczności uwzględnienia żądania wierzyciela zasądzenia odsetek za okres do dnia wyroku zasądającego świadczenie (tak: Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 września 1970 r., III PZP 11/70, L.).

Przesłanką zastosowania przepisu art. 320 k.p.c. jest ustalenie, że w danej sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony; decydujące w tym zakresie są okoliczności konkretnej sprawy, zasadniczo dotyczące dłużnika: jego sytuacja osobista, majątkowa i rodzinna, które powodują, że spełnienie przez niego zasądzanego świadczenia od razu i w pełnej wysokości jest nierealne. Ustawa nie precyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, lecz zarówno w doktrynie, jak i w orzecnictwie powszechnie przyjmuje się, że wypadek szczególnie uzasadniony zachodzi między innymi wówczas, gdy ze względu na stan majątkowy, rodzinny lub zdrowotny, jednorazowe lub niezwłoczne spełnienie zasądzanego świadczenia przez pozwanego byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, stwierdzić należy, iż mimo bezspornie trudnej sytuacji finansowej pozwanej, brak jest podstaw do rozłożenia zasądzonej w wyroku kwoty na raty. Ocena dotycząca ewentualności zastosowania wobec dłużnika dobrodziejstwa, wynikającego z art. 320 k.p.c. nie może być bowiem oderwana od realnych możliwości wypełnienia przezeń zobowiązania w zmodyfikowanym zakresie, a tym samym, od ochrony usprawiedliwionego interesu wierzyciela. Wierzyciel winien mieć pewność, że świadczenie, jakkolwiek odsunięte w czasie, zostanie spełnione w przewidzianym terminie. W niniejszej sprawie, strona pozwana nie dostarczyła przekonujących argumentów, że będzie w stanie wywiązać się z ratałnej spłaty zobowiązania, niezależnie od ilości i wysokości tychże rat. Umowa pożyczki została przez strony zawarta dnia 27 października 2015 r., zaś pożyczona pozwanej kwota – 3.200 zł – miała zostać zwrócona do dnia 26 listopada 2015 r. Pozwana z tego obowiązku się nie wywiązała; jedyną wpłatą, jakiej dokonała na poczet zobowiązania, jest kwota 100 zł, uiszczona dnia 24 kwietnia 2017 r. i to pomimo wyznaczanych jej przez poprzednika prawnego powódki dodatkowych terminów na spłatę tegoż zobowiązania. Stwierdzić zatem należy, iż postawa pozwanej nie świadczy o woli wywiązania się z ciążącego na niej obowiązku. Stąd też uzasadniona wydaje się konstatacja, iż zgłoszony w apelacji zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 320 k.p.c., poprzez nierozłożenie zasądzanego świadczenia na raty, został przez skarżącą podniesiony tylko i wyłącznie w celu przesunięcia spłaty, bez realnej możliwości wykonania tego obowiązku. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że w toku postępowania przed Sądem I instancji, pozwana nie zasygnalizowała Sądowi woli uregulowania zobowiązania w ratach, zaś swoją sytuację materialną i osobistą szczegółowo przedstawiła dopiero na etapie postępowania międzyinstancyjnego, składając wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w postaci opłaty od apelacji.

W świetle powyższego wyводу stwierdzić należy, iż wywiedziona przez pozwaną apelacja nie mogła wyrzec zamierzonego skutku, w związku z czym podlegać musiała oddaleniu, o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.

Z uwagi na sytuację materialną pozwanej, Sąd II instancji zdecydował o skorzystaniu wobec niej z dobrodziejstwa art. 102 k.p.c. i, mimo przegranej, nie obciążył jej kosztami postępowania apelacyjnego.